וּפוֹטְרִים אֶת **הַנְּשׁוֹאוֹת** מִיבּוּם, לְהִנָּשֵׂא לְאָחָד מִן הַשּׁוּק בְּלֹא חֲלִיצָה.

מְבֹרָרת הַגְּמָרָא מְדוּעַ נָּהֲגוּ כֵּן: **מַאי** דְּרָשֵׁי כְּדֵי לוֹמַר שֶׁרַק אֲרוֹסוֹת וְזִקּוֹקוֹת לְיִבּוּם. מְבֹאָרת הַגְּמָרָא: מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר 'כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ **לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר** יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ' וגו', וְדַרְשׁוּ, שְׁדַּווְקָא **הַדָּ**ת **הַיְתָה חוּצָה** – זוֹ שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בְּחוּץ, שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לִרְשׁוּת בַּעְלָהּ בִּנִּישׂוּאִין, **הִיא לֹא תִהְיֶה** [־תִּינְשָׂא] **לְאִישׁ זָר** אֶלָּא תִּתְיַבֵּם, **אֲבָל הַדָּ דְּלֹא יַתְבָה** – זוֹ שֶׁאֵינָהּ יוֹשֶׁבֶת בְּחוּצָה לָרְשׁוּת בַּעְלָהּ, אֶלָּא נִישֵּׂאת, אֵינָהּ זְקוּקָה לְיִבּוּם וְתִהְיֶה [־ תִּינָּשֵׂא] **לְאִישׁ זָר** שֶׁאֵינוֹ יָבָמָה. וְהַנְּשׂוֹאוֹת שֶׁנִּזְקְקוּ לְיִבּוּם הֵיוּ נִישֵּׂאוֹת לְשׁוּק, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה אִיסּוּר לְאוֹ. **וְרַבִּי עֲקִיבָא** שֶׁאוֹסֵר אֶת הַכּוֹתִים לְטַעֲמֵיהּ – לְשִׁיטָתוֹ דְּאָמַר יֵ״שׁ מַמְזֵר מֵנִישׂוּאֵי חַיָּיבֵי לַאוִין, וְלָכֵן אֲסוּרִים לָבֹא בִּקְהָל.

וְיֵ״שׁ **אוֹמְרִים** שֶׁהַכּוֹתִים אֲסוּרִים לָבוֹא בִּקְהָל, **לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין בִּדְקְדּוּקֵי מִצְוֹת**, וְכִפְּי שִׁיטָּבֵאר. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: **מַאן** דְּיֵ״שׁ **אוֹמְרִים**. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: **אָמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּתַנְיָא, מַצַּת** – מִצָּה שֶׁאֲפָאָהּ **פּוֹתִי מוּתֶּרֶת** בְּפֶסַח, לְלֹא חֲשַׁשׁ חָמֵץ, **וְאָדָם יוֹצֵא בָּהּ** – בְּמִצָּה זוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ לֶאֱכוֹל מִצָּה **בְּפֶסַח**, שֶׁבְּלֵילָה רִאשׁוֹן הִיא מֵהַתּוֹרָה, וְצְרִיכִים לְשׁוֹמְרָהּ מֵחִימּוּץ לְשֵׁם חוֹבַת מִצָּה, וְכֵיוָן שֶׁהֵם בְּקִיאִים בְּמִצְוֹת שׁוֹמְרִים אֶת הַמִּצָּה לְשֵׁם מִצְוָה. **וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר** בְּאֲבִילָה אַף בְּשַׁאַר יְמוֹת הַפֶּסַח, **לְפִי שֶׁאֵין** הַכּוֹתִים **בְּקִיאִים בִּדְקְדּוּקֵי מִצְוֹת**, שֶׁאֵינָם בְּקִיאִים בְּסִימָנֵי חִימּוּץ. **רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל מִצְוָה** וְאִפִּילּוּ מִדִּבְרֵנָן שֶׁהֶחֱזִיקוּ – שְׁנָהֲגוּ בָּהּ **כּוֹתִים, הֲרֵי מְדַקְדְּקִים** בָּהּ לְקַיְּמָהּ כְּהִלְכָתָהּ **יוֹתֵר מִיִּשְׂרְאֵל**, וְיֵשׁ לִסְמוֹךְ עַל נֶאֱמָנוּתָם. נִמְצָא שֶׁרַבִּי אֶלִיעֶזֶר הוּא זֶה שֶׁהוֹבִיא בְּשֵׁם 'יֵשׁ אוֹמְרִים'.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: אֲמָנָם מַה שֶׁאֵינָם בְּקִיאִים בִּדְקְדּוּקֵי מִצְוֹת זֶה טַעַם לֶאֱסוֹר לֶאֱכוֹל אֶת הַמִּצָּה, מַחְמַת שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים לְשׁוֹמְרָהּ מֵחִימּוּץ, **וְאֶלָּא הָכִי** – אֲבָל כָּאן לְעִנְיַן אִיסּוּרוֹ לָבֹא בִּקְהָל, **מַאי** – בְּאֵיזֶה הֲלָכָה **אֵין בְּקִיאִין** שֶׁמְּשׁוּם כָּךְ נֶאֱסְרוּ. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: **לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין בְּתוֹרַת קִידּוּשִׁין וְגֵירוּשִׁין**, וְחוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא הִתִּירוּ לְאִשָּׁה אִישׁ לְהִנָּשֵׂא לְאַחֵר אַף שֶׁהִיא סָפֵק בְּקִידּוּשָׁיו אוֹ גֵּירוּשָׁיו, וּבְנִיָּה מַמְזֵרִים.

הַגְּמָרָא מְבֹאָרת טַעַם נוֹסָף מְדוּעַ אֲסוּרִים הֵם זֶה בָּזֶה: **אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ, מַמְזֵר** שֶׁנּוֹלַד מֵאַח שֶׁנָּשָׂא אֲחוֹתוֹ **וּמַמְזֵר** שֶׁנּוֹלַד מֵאַח שֶׁנָּשָׂא **אֵשֶׁת אָח נִתְעָרְבוּ בָּהֶן** – בַּכּוֹתִים, וְיֵשׁ לְחוּשׁ עַל כָּל אֶחָד מֵהֶם שֶׁמָּא הוּא מִמְּזֵר, וְלִפְיכָךְ אֲסָרוֹ לְהִנָּשֵׂא לָהֶם.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: **מַאי קָא מַשְׁמַע לָן** בְּמַה שֶׁפֵּירַט אֵיזֶה מִמְּזֵר הִתְעָרֵב בָּהֶם. עוֹנָה הַגְּמָרָא: שֶׁבָּא רַב נַחְמָן לְהַשְׁמִיעֵנוּ שֶׁיֵּשׁ **מַמְזֵר מַחֲיַיבֵי כָּרֵיתוֹת** וְלֹא רַק מֵחַיְּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין. מְקַשְׁיָה הַגְּמָרָא: הִלְכָה בִּכְדֵי לְהַשְׁמִיעֵנוּ זֹאת דֵּי שֶׁנִּיתְּנֵי **חֲדָא** – אֶחָד הָאוֹפָנִים. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא: **מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה**, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּהֶם שְׁנֵי מִמְּזֵרִים.

הַגְּמָרָא מְבֹאָרת טַעַם נוֹסָף מְדוּעַ אֲסוּרִים הֵם זֶה בָּזֶה: **וְרָבָא אָמַר, עֶבֶד וְשִׁפְחָה נִתְעָרְבוּ בָּהֶן**, שֶׁעֶבֶד נָשָׂא כּוֹתִית וְשִׁפְחָה נִישֵּׂאת לְכוֹתִי, וְאֵין יְדוּעַ בַּאֲיזֶה מִשְׁפָּחָה, וְלִפְיכָךְ אֲסָרוֹם. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: **אִיפּוֹרָא** – הָאִיסּוּר לְהִנָּשֵׂא לָהֶם **מִשּׁוּם מַאי**, בְּהִכָּרַח **מִשּׁוּם הַשִּׁפְחָה** שֶׁנִּישֵּׂאת לָהֶם שְׁוּלֵּדָה עֶבֶד כְּמוֹתָהּ, **נִיתְּנֵי חֲדָא** – שֶׁיִּשְׁנָה רַק שִׁפְחָה. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא, **מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה**, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּהֶם עֶבֶד וְשִׁפְחָה.

משנה.

מִשְׁנָתֵינוּ מְבֹאָרת אֵיךְ בּוֹדְקִים יִחוּסוֹ שֶׁל מִי שֶׁלֹּא יָדוּעַ לָנוּ יִחוּסוֹ, וּמִי אֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה:

כֹּהֵן הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה כֹּהֶנֶת – בַּת כֹּהֵן, **צָרִיךְ לִבְדּוֹק אַחֲרֶיהָ** – אַחַר יִחוּסָהּ, אִם אֵין בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים פָּסוּל מִמְּזֵרוּת אוֹ שְׁאָר פְּסוּלֵי חִיתּוּן, **עַד אַרְבַּע אִמָּהוֹת** שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁנּוֹשֵׂאת, שְׁתַּיִם מִצַּד הָאָב וּשְׁתַּיִם מִצַּד הָאֵם, **שֶׁהֵן שְׁמֹנָה** נָשִׁים, שֶׁבּוֹדֵק גַּם אֶת הָאֵם שֶׁל כָּל אַחַת מֵהָאַרְבַּע. **אִמָּהּ, וְאֵם אִמָּהּ** שֶׁל זוֹ שֶׁנּוֹשֵׂאת. **וְאֵם אֲבִי אִמָּהּ** שֶׁל זוֹ שֶׁנּוֹשֵׂאת, **וְאִמָּהּ** שֶׁל אֵם אִמָּהּ, הֲרֵי שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע מִצַּד הָאֵם. **וְאֵם אֲבִי אָבִיהָ** שֶׁל זוֹ שֶׁנּוֹשֵׂאת, **וְאִמָּהּ** שֶׁל אֵם אֲבִי אָבִיהָ, הֲרֵי שְׁתַּיִם שֶׁהֵן אַרְבַּע מִצַּד הָאָב.

וְכִשְׁבָּא לְשֵׁאת לְוִיָּה **וְיִשְׂרְאֵלִית**, שֶׁמְּצוּי בָּהֶם יוֹתֵר תַּעֲרוֹבֶת פְּסוּלֵי חִיתּוּן, **מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן** – עַל הַמְּנוּיוֹת כָּאן, לְבַדּוֹק **עוֹד** אִם **אַחַת** בְּדוֹר קוֹדֶם. עַל אַף שֶׁצָּרִיךְ לְבַדּוֹק עַד דּוֹרוֹת אֵלּוּ, **אֵין בּוֹדְקִין** – אֵין צָרִיךְ לְבַדּוֹק **לֹא מִן הַמּוּבְחָ וּלְמַעְלָה**, שֶׁאִם אֲבִי אִבְּיָהּ עָבַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּדְאִי שֶׁמְּיוּחָס הוּא. **וְלֹא** צָרִיךְ לְבַדּוֹק **מִן הַדְּיוּכָן וּלְמַעְלָה**, שֶׁאִם אֲבִי אֲבִיהָ עָמַד עִם הַלְּוִיִּים לְשִׁיר בְּדוּכָן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּדְאִי שֶׁמְּיוּחָס הוּא. **וְלֹא** צָרִיךְ לְבַדּוֹק **מִן הַסַּנְהֶדְרִין וּלְמַעְלָה**, שֶׁאִם אֲבִי אֲבִיהָ הָיָה מֵהַסַּנְהֶדְרִין שֶׁדָּנָה דִּינֵי נְפָשׁוֹת, וּדְאִי שֶׁמְּיוּחָס הוּא. **וְכָל** שֶׁנִּמְצָא שֶׁהֶחֱזִיקוּ **אֲבוֹתָיו מְשׁוּטְּרֵי חֲרָבִים** – דַּיָּינִים הַדָּנִים דִּינֵי מָמוֹנוֹת, **וְכֵן** אִם הָיוּ **מְנַבְּאֵי צְדָקָה** – שְׁגּוֹבִים בַּכַּפִּיָּה צְדָקָה הַמּוּטֶלֶת עַל הַצִּיבּוּר, **מְשַׁיְּירִין** אֶת בְּנוֹתֵיהֶם **לְכֹהֲנָה, וְאֵין צָרִיךְ לִבְדּוֹק אַחֲרֵיהֶן** – אַחַר יִחוּסָם.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף מִי שֶׁהָיָה חָתוּם עֵד – שְׁנִמְצָא כָּתוּב שֶׁהֵעִיד **בָּעַרְכִּי** – בְּבֵית דִּין בְּעִיר הַנִּקְרֵאת 'יְשָׁנָה' שֶׁל **צִיפּוֹרִי** – הַסְּמוּכָה לְצִיפּוֹרִי, שֶׁהִקְפִּידוּ שֶׁהָעֵדִים יִהְיוּ מְיוּחָסִים, וּדְאִי שֶׁמְּיוּחָס הוּא. **רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר, אַף מִי שֶׁהָיָה מוּכְתָּב בְּאַסְטַרְטָיָא** – חַיָּילִים הַמִּתְחַלְּפִים מִיָּדֵי חוֹדֶשׁ בְּצַבָּא הַמַּלְחֶמֶת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיוּ מְיוּחָסִים, וּדְאִי שֶׁמְּיוּחָס הוּא.

גמרא.

שׁוֹנִינוּ בְּמִשְׁנָה שֶׁהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה צָרִיךְ לְבַדּוֹק יִחוּסָהּ בְּאַרְבַּע אִמָּהוֹת, הַגְּמָרָא מְבֹרָרת מְדוּעַ אֵין צָרִיךְ לְבַדּוֹק גַּם אֶת יִחוּס אֲבוֹתֶיהָ, וּמְדוּעַ רַק הוּא בּוֹדֵק בָּהּ וְלֹא הִיא בּוֹ: שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, **מַאי שְׁנָא בְּנָשֵׁי בָּרְקִנְיָן** – מְדוּעַ רַק בְּאִמּוֹתֶיהָ בּוֹדְקִים, **וּמַאי שְׁנָא בְּנָבְרֵי לֹא בָּרְקוּ** – וּמְדוּעַ אֵין בּוֹדְקִים גַּם בַּאֲבוֹתֶיהָ. עוֹנָה הַגְּמָרָא, **נָשֵׁי דִּכְי מִינָּצוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי** – דֶּרֶךְ הַנָּשִׁים שֶׁכְּשֶׁמִּגְּנוֹת זוֹ אֶת זוֹ בְּמְרִיבָתָן, **בָּעָרְיוֹת הוּא דְּמִינָּצוּ** – אוֹמְרוֹת אַחַת עַל הַשְּׁנִיָּה מַעֲשֵׂי זְנוּתֶיהָ, וְלֹא פְּסוּלֵי יִחוּסָן, **וְאִם אִיתָא דְּאִיבָּא מִילְּתָא** – וְאִם יֵשׁ פְּסוּל בְּיִחוּסָהּ, **לֹא אִית לֵיהּ קָלָא** – אֵין זֶה קוֹל, וְלֹכֵן צָרִיךְ לְבַדּוֹק זֹאת. אֲבָל **גַּבְרֵי דִּכְי מִינָּצוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי** – דֶּרֶךְ הָאֲנָשִׁים שֶׁכְּשֶׁמִּגְּנִים זֶה אֶת זֶה בְּמְרִיבָתָם, **בְּיוֹחֲסִין הוּא דְּמִינָּצֵי** – תּוֹךְ כְּדֵי מְרִיבָה אוֹמְרִים אַחַד עַל הַשֵּׁנִי אֶת פְּסוּלֵי הַיִּחוּס, וְלָכֵן **אִם אִיתָא דְּאִיבָּא מִילְּתָא** – אִם יֵשׁ פְּסוּל בְּיִחוּסוֹ, **אִית לֵיהּ קָלָא** – יֵשׁ לָזֶה קוֹל, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ שֵׁיּשׁ בּוֹ פְּסוּל, אֵין צוֹרֵךְ לְבַדּוֹק זֹאת.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, מְדוּעַ רַק הוּא בּוֹדֵק בְּיִחוּסָהּ, **וְאֵיתֵי נָמֵי** – כְּהִנַּת שַׁבָּאת לְהִנָּשֵׂא לְכֹהֵן, **תִּבְדּוֹק בֵּיהּ בְּרֵירֵיהּ** – תִּבְדּוֹק בּוֹ אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שֶׁמָּא יֵשׁ פְּסוּל בְּיִחוּסוֹ. עוֹנָה הַגְּמָרָא, דִּין זֶה **מְסַיֵּיעַ לֵיהּ** – רְאִיָּה **לְרַב, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא הוּזְהֲרוּ כֹּהֲנוֹת כְּשֵׁרוֹת לִינָּשֵׂא לְפְסוּלִים** לְכְהוּנָה, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא הִקְפִּידָה עַל כָּךְ הַתּוֹרָה, גַּם חֲכָמִים לֹא הִצְרִיכוּם לִבְדּוֹק אֲפִילּוּ פְּסוּלֵי קַהַל כְּמִמְזֵר וּשְׁתּוּקִי.

שׁוֹנִינוּ בְּמִשְׁנָה שֶׁצָּרִיךְ לְבַדּוֹק אַרְבַּע אִמָּהוֹת שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה: מְבִיאָה בְּרַייְתָא שֶׁלְּכַאוֹרָה חוֹלְקוֹת עַל מִשְׁנָתֵינוּ: **רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה תָּנֵי** – שָׁנָה בְּבְרַייְתָא, שֵׁיּשׁ לִבְדּוֹק **אַרְבַּע אִמָּהוֹת שֶׁהֵם שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה**, שֶׁבְּנוֹסָף לְאֵם וְאִמָּהּ, יִבְדּוֹק גַּם אֶת אֵם אִמָּהּ, וְכֵן בְּכוֹלָן, וְנִמְצָא שֶׁבּוֹדֵק שְׁלוֹשׁ דּוֹרוֹת בְּכָל אֵם מֵהָאַרְבַּע אִמָּהוֹת. **בְּמַתְנִיתָא תָּנָא** – בְּבְרַייְתָא שֶׁנִּינוּ, שֵׁיּשׁ לִבְדּוֹק **אַרְבַּע אִמָּהוֹת שֶׁהֵם שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה**, שֶׁבְּנוֹסָף לְאֵם אִמָּהּ, יִבְדּוֹק גַּם אֶת אֵם אֵם אִמָּהּ, וְנִמְצָא שֶׁבּוֹדֵק אַרְבַּע דּוֹרוֹת בְּכָל אֵם מֵהָאַרְבַּע אִמָּהוֹת. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, **בְּשְׁלָמָא לְרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה**

שצריך לבדוק שתים עשרה אמהות, לא קשה מהמשנה שצריך לבדוק רק שמונה, משום**שמוֹקִים** לָהּ – מעמיד את הברייתא בִּלְוָיָה וּבַת יִשְׂרָאֵל, שצריך להוסיף עליהן עוד אחד. אֶלָּא מַתְנִיתָא – הברייתא שאומרת שבודק שש עשרה, נִימָא פְּלִינָא – האם נאמר שחולקת על המשנה. עונה הגמרא, הברייתא לֹא חולקת, אלא מדברת בלויה וישראלית, וסוברת שמַאי – מה כוונת המשנה 'מוסיפין עליהן עוֹד אַחַת', שמוסיף עוד זוג אַחַת – שתי אמהות, ונמצא שבודק שש עשרה.

הגמרא מביאה דעה החולקת על משנתינו: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, זוֹ – משנתינו, היא דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַמְשָׁפָּחוֹת בְּחֶזְקַת כַּשֵּׁרוֹת הֵן עוֹמְדוֹת, ואינן צריכות בדיקה.

מקשה הגמרא, אֵינִי – אינו כן, וְהָאָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב, מַשְׁנָתֵינוּ שצריך לבדוק יחוס האשה, מדובר כְּשֶׁקּוֹרֵא עָלָיו עֶרְעָר – שעדים מעידים שיצא קול שיש במשפחתה פסול, וודאי שרבנן מודים בזה.

מתרצת הגמרא, מַאן דְּמַתְנֵי הָא לֹא מַתְנֵי הָא – מי ששנה זאת לא שנה זאת, לרב יהודה שמשנתינו כרבי מאיר, אין מדובר בשקרא עליו ערער, ולרב חמא בר גוריא שמדובר בשקרא עליו ערער, מודים חכמים למשנתינו.הגמרא מביאה לשון אחרת: אִיבָּא דְּאָמְרֵי – יש אומרים שמועה זו כך, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, זוֹ – משנתינו, היא דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַמְשָׁפָּחוֹת בְּחֶזְקַת כַּשֵּׁרוֹת הֵן עוֹמְדוֹת, ואינן צריכות בדיקה. אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוּרְיָא אָמַר רַב, שאם קוֹרֵא עָלָיו עֶרְעָר – שהעידו עדים שיצא קול פסול במשפחתה, צָרִיךְ לִבְדֹּק אַחֲרֶיהָ אפילו לדעת חכמים. ואין מחלוקת בדעת רב:

שנינו במשנה, אֵין בּוֹדְקִין מִן הַמְּזוּבָּח וּלְמַעְלָה: שואלת הגמרא, מַאי – טַעֲמָא – מה הסיבה לכך. עונה הגמרא, משום דאִי לָאו דְּבַדְקִינְהוּ - לולי שבדקוהו שאין בו פסול, לֹא הָווּ מַפְקֵי לֵיהּ – לא היו מעלים אותו למזבח ולעבוד:

שנינו במשנה, וְלֹא בודקים מִן הַהֵיכָל וּלְמַעְלָה: שואלת הגמרא, מַאי – טַעֲמָא – מה הסיבה לכך. עונה הגמרא, דְּאָמַר מַר, שֶׁשָּׁם – בלשכת הגזית, הָיוּ יוֹשְׁבִים הסנהדרין, מְיֻחָסֵי כְּהוּנָּה וּמְיֻחָסֵי לְוִיָּה, שבודקים את יחוס הכהנים והלויים הבאים לשרת בבית המקדש, ולא מניחים לפסולים לעבוד ולשורר:

שנינו במשנה וְלֹא בודקים מִסַּנְהֶדְרִין וּלְמַעְלָה: שואלת הגמרא, מַאי – טַעֲמָא – מה הסיבה לכך. עונה הגמרא, דְּתָנֵי רַב יוֹסֵף, בְּשֵׁם שֶׁבֵּית דִּין צריכים להיות מְנוּקִין בְּצִדָּק, כָּךְ צריכים להיות מְנוּקִין מִכָּל מוּם של פסול יחוס.

הגמרא דורשת זאת מפסוק: אָמַר מֵרִיבַי, מַאי קְרָאָה – מהיכן לומדים זאת, שנאמר, 'כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ', שלסנהדרין אין פסול יחוס. מקשה הגמרא, מנין שהכוונה לפסול יחוס, אֵימָא מוּמָא מַמָּשׁ – אולי הכוונה למום שבגוף.מביאה הגמרא מקור אחר לזה: אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב, אָמַר קְרָא כשאמר הקב"ה למשה לאסוף שבעים איש למנותם לסנהדרין, נאמר 'וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ', ו'עִמָּךְ' משמע בְּדוֹמִים לָךְ – מיוחסים כמוך. שואלת הגמרא, מנין שהורצרכו להיות מיוחסין מחמת שהתמנו לסנהדרין, וְדִלְמָא – שמא מִשּׁוּם שְׁכִינָה העתידה לשרות עליהם.

מביאה הגמרא מקור אחר לזה: אָמַר רַב נַחְמָן, אָמַר קְרָא כשיעץ יתרו למשה למנות דיינים, 'וְהָקַל מֵעָלֶיךָ וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ', שמינוי הדיינים יקל מעליך, שישאו עמך את משא העם, ו'אִתָּךְ' היינו בְּדוֹמִים לָךְ – מיוחסים כמוך. ושם לא נאמר ששרתה עליהם שכינה, ומכאן שכל סנהדרין צריכים להיות מיוחסים, ומי שהוחזק דיין אין צריך בדיקה אחר יחוסו:

שנינו במשנה, כָּל מִי שֶׁהוּחְזְקוּ אֲבוֹתָיו מְשׁוֹטְרֵי חֲרָבִים, אין צריך לבודקו: שואלת הגמרא, לְמֵימְרָא – וכי נלמד מכך דִּלְמָא מוֹקְמִינַן – שאין מעמידים דייני ממונות מְפֻקָּחִים, ולכן מוכח שמיוחס הוא, וְרַמְּינְהוּ – ואקשה סתירה לכך, הַכֹּל כְּשֵׁרִים לְדוּן דִּינֵי נְפָשׁוֹת. וְהַוינַן [־ והתקשינו] בָּהּ, הַכֹּל לְאַיתּוּיֵי [־ לרבות] מַמְזֵר שכשר לדיני ממונות.

מתרצת הגמרא, אָמַר אַבַּיֵי, משנתינו מדברת בִּירוּשָׁלַיִם, שדייני הממונות שם היו מיוחסים, וְכֵן תָּנֵי [־ שנה] רַב שִׁמְעוֹן בַּר זֵירָא בְּקִידּוּשֵׁי דְּבֵי לֵוִי – בתוספתא על מסכת קידושין שסידר לוי, שמשנתינו מדברת בִּירוּשָׁלַיִם, אך בשאר מקומות דיין בדיני ממונות אינו ראיה לכשרותו.

שנינו במשנה, וְנִבְאֵי צְדָקָה מַשִּׁיאִים לכהונה: שואלת הגמרא, מַאי – טַעֲמָא – מה הסיבה לכך. עונה הגמרא, כֵּיוָן דְּמִנְצוּ בַּהֲדֵי אינְשֵׁי – שרבים עם אנשים, דְּאָמַר מַר, שמְמַשְׁכְּנִים עַל הַצְּדָקָה – לוקחים משכון ממי שפסקו לו לתת צדקה ולא נתן, וַאֲפִילּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת שטרוד בהכנות לשבת. וכיון שסבורים שמשכנום שלא כדין, מבזים אותם בכל פסול שיש בהם, וְאִם אִיתָא דְּאָמְרָא – ואם יש פסול ביחוסם, אִית לֵיהּ קָלָא – יש לזה קול, וכיון שלא שמענו פסול ביחוסם, ודאי שכשרים הם.

ומביאה הגמרא מעשה שאין ממנים גרים לכך: אוּשְׁפִּיזֵיכְנֵיהּ – המארח דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, גִּיּוֹרָא הֲוָה – היה גר, וַהֲוָה קָא מְנַצֵּי [־ והיה רב] אִיהוּ – המארח וְרַב בִּיבִי, מַר – אחד אָמַר, אֲנָא עֲבִידְנָא סָרְווּתָא דְּמָתָא – אני אעסוק בשררות שבעיר, וּמַר – ואף השני אָמַר, אֲנָא עֲבִידְנָא סָרְווּתָא דְּמָתָא – אני אעסוק בשררות שבעיר. אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף – באו לרב יוסף שיכריע ביניהם. אָמַר לְהוּ רב יוסף, תְּנִינָא – שנינו ברייתא שדורשת את הכתוב 'שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, מִקְּרֵב אַחֶיךָ תָּשִׂים' וגו', כפל הפסוק תיבת 'תָּשִׂים', לומר שכָּל מְשִׂימוֹת – מינויי השררות שָׁאַתָּה מֵשִׂים – ממנה, לֹא יִהְיֶה אֶלָּא מִקֶּרֶב אָחִיךָ היהודים, ואין למנות את המארח.

אָמַר לֵיהּ רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה לרב יוסף, וְכִי אֲפִילּוּ אם אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל אינו נחשב 'מִקֶּרֶב אַחֶיךָ', ואמו של המארח היתה ישראלית. אָמַר לֵיהּ – רב יוסף, אם אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, 'מִקֶּרֶב אַחֶיךָ' קָרֵינָא בֵּיהּ – הוא נקרא, ואפשר למנותו. הֵילְכָךְ – היות ששניהם כשרים, רַב בִּיבִי דְּנַבְרָא רַבָּא [־ שאדם גדול] הוּא, לִיעַיֵּין בְּמִילֵּי דִּשְׁמָיָא – יתמנה על העניינים הרוחניים, וּמַר – בעל האכסניא, לִיעַיֵּין בְּמִילֵּי דְּמָתָא – יתמנה על ענייני הרשות.

אָמַר אַבַּיֵי, הֵילְכָךְ, מַאן דְּמַשְׁרֵי צוּרְבָּא מִדְּרַבָּנָן בְּאוּשְׁפִּיזֵיכְנֵיהּ – מי שמארח תלמיד חכם באכסנייתו, לְאַשְׁרֵי – שיארח חכם דְּרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, דְּיָדַע לְמֶהְפְּדֵיהּ לֵיהּ בִּזְכוּתֵיהּ – שידע להפך בזכותו ולטעון לטובתו.

הגמרא מביאה שיטות נוספות במינויי גרים: רַבִּי זֵירָא מְטַפֵּל בָּהּ – בגרים, לכבדם ולמנותם בשררות שונות. וגם רַבָּה בַּר אֲבוּהּ מְטַפֵּל בָּהּ כרבי זירא. ואילו בְּמַעֲרָבָא – בארץ ישראל, אֲפִילּוּ 'רֵישׁ כּוּרֵי' מפקח שהמידות יהיו כתיקונם, לֹא מוֹקְמֵי מִינַּיְיהוּ – לא מעמידים מהגרים. בְּנְהַרְדְּעָא, אֲפִילּוּ 'רֵישׁ גַּרְגּוּתָא' ממונה על השקיית השדות מבור של רבים, שלא ישקה איש ביום של חברו, לֹא מוֹקְמֵי מִינַּיְיהוּ – לא מעמידים מהם:

שנינו במשנה, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף מִי שֶׁהָיָה וְכוּ' חתום עד בערכי הישנה של ציפורי, אין צריך לבודקו: שואלת הגמרא, מַאי טַעֲמָא – מה הסיבה לכך. עונה הגמרא, משום שדַּיְּקֵי וּמַחְתְּמֵי – שהיו מדקדקים שיעידו רק מיוחסים:

שנינו במשנה, רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אומר וְכוּ' אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך, אין צריך לבודקו: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, המשנה מדברת בְּחַיָּילוֹת שֶׁל בֵּית דָּוִד, שהיו מיוחסים. אָמַר רַב יוֹסֵף, מַאי קְרָא – מנין שהיו מיוחסים, שנאמר 'וְהִתְיַחֲשָׁם כַּצָּבָא בְּמַלְחֲמָה'. שואלת הגמרא, וְטַעֲמָא מַאי – מה הסיבה שהקפידו על יחוסם. עונה הגמרא, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא זְכוּתָן – שהיה גר של החיילים וְזִכּוּת אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּן לנצח במלחמה.

מקשה הגמרא, וְהָאֵיכָּא – והלא היה בין גיבורי דוד 'צֶלֶק הָעַמֹּנִי', מַאי לָאו – האם נקרא עמוני משום דְּאָתֵי [־ שבא] מַעֲמוֹן ונולד מגויים, הרי שאף בלי זכות אבות היו בחיילות בית דוד. מתרצת הגמרא, לֹא משום שבא מעמון, אלא משום דְּיָתֵיב – שהיה גר בְּעַמּוֹן, והיה מיוחס.

המשך בעמוד כג

מקשה הגמרא, **וְהָאֵיכָא** – והלא היה בין גיבורי דוד **'אוריָה הַחִתִּי'**, **מַאי לָאו** – האם נקרא חתי משום **דְּאָתֵי** [ר־שבא] **מֵחֵת** ונולד מגויים. מתרצת הגמרא, **לֹא** משום שבא מחת, אלא משום **דְּיָתִיב** – שהיה גר **בְּחֵת**, והיה מיוחס.

מקשה הגמרא, **וְהָאֵיכָא** – והלא היה בין גיבורי דוד **'אִתַּי הַגִּיתִּי'**, והיינו שבא מגת ונולד מגויים, **וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי** – ואם תאמר גם כאן שהכוונה **דְּיָתִיב** – שהיה גר **בְּגַת**, והיה מיוחס, **וְהָא אָמַר רַב נַחְמָן, אִתַּי הַגִּיתִּי כָּא וּכְתַלְתָּה לכתר 'מלכם'** – שהיה העבודה זרה של בני עמון, כדי שיותר לדוד להשתמש בו. ורק גוי יכול לבטל עבודה זרה. **וְעוֹד** קשה, **שְׁאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אַרְבַּע מֵאוֹת יְלָדִים** – בחורים **הָיוּ לוֹ** לְדָוִד בצבאו, **וְכוּלָּם בְּנֵי נשים נכריות יָפַת תֹּאַר הָיוּ**, שהותר לבא עליהן במלחמה, **וְכוּלָּם** נהגו בגויים, **וּמְסַתְּפְּרִים קוֹמֵי** – את השערות שלפניהם, **וּמַנְדְּלִים** את שערות **הַבְּלוֹרִית** שמאחורי ערפם **הָיוּ, וְכוּלָּם יוֹשְׁבִים בְּקַרְוְנִיּוֹת** [־ עגלות] **שֶׁל זָהָב, וְהָיוּ מְהַלְּכִים בְּרֹאשֵׁי הַגַּיָּסוֹת** – גדודי החיילים היוצאים למלחמה, **וְהֵן הֵן בַּעֲלֵי אֲגַרוֹפִּים** – הזרוע והכח **שֶׁל בֵּית דָּוִד**. הרי שלחמו בחיילותיו גם שאינם מיוחסים.

מתרצת הגמרא, **דְּאָזְלֵי לְבַעוּתֵי עֲלְמָא** – היו הולכים רק כדי להפחיד את האויבים:

נאמר בתורה לענין כהן שנשא אשה הפסולה לו (ויקרא כא טו) **'וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו'**, שהנולד מביאה זו פסול לכהונה, כלומר, אם הוא זכר אינו קדוש בקדושת כהונה, ואם היא נקבה, אסורה להינשא לכהן. משנתינו באה לברר את דין הבנות הנולדות מן החללים הפסולים לכהונה, האם גם הן נפסלות או שהן כשירות. עוד מבארת משנתינו את דין הבת של גר וגיורת, האם היא מותרת לכהונה.